

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น โดยมียัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ตามข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องคือ ตำแหน่ง ขนาด โรงเรียน ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทางการศึกษาพิเศษที่แตกต่างกัน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วม ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบโครงการในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น จาก 66 โรงเรียน จำนวน 1,070 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น จาก 66 โรงเรียน จำนวน 473 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับคือ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และตอนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และขอรับแบบสอบถามคืนโดยให้จัดส่งทางไปรษณีย์ ผลการรวบรวมแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบเอฟ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนร่วม

สรุปผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมนราธิวาส สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมนราธิวาส โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน โดยเห็นว่ามีสภาพปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมนราธิวาส ที่ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่ามีสภาพปัญหามากที่สุดคือด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านนักเรียนและด้านเครื่องมือ ส่วนด้านที่ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นว่ามีสภาพปัญหาน้อยที่สุดคือด้านสภาพแวดล้อม

2. ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส ไม่แตกต่างกัน โดยที่ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเดียวกัน ต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษแตกต่างกัน มีประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษน้อยกว่า 1 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมแตกต่างจากผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษ ตั้งแต่ 1-5 ปี และ 10 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus-Group) แยกเป็น 4 ด้านของโครงสร้างซีท ดังนี้

3.1 ด้านนักเรียน

3.1.1 สภาพปัญหาการให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนถึงสภาพความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากรของโรงเรียน ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.1.2 แนวทางการแก้ปัญหา

- 1) ผู้บริหารต้องมีความตระหนักในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาด้านการศึกษาดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษา และตามนโยบายของหน่วยเหนือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา อย่างเอาใจใส่ และจัดให้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง
- 2) ผู้บริหารต้องมีความรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการให้บริการทางการศึกษาสำหรับ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 3) ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญและสร้างความตระหนักในเรื่องการจัดการศึกษา สำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ และถือเป็นนโยบายหลักของโรงเรียนในเรื่องการให้ความรู้แก่บุคลากร ทั้งโรงเรียน โดยวิธีการอบรมพัฒนา การเชิญผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดูแลให้ความช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้ครูทุกคนในโรงเรียนได้มีความรู้ร่วมกัน การนำไปศึกษาดูงาน จากสถานที่จริง จากสภาพจริงที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไป ทั้งนี้เพื่อการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรง เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 4) ผู้บริหารต้องจัดให้มีคำสั่งในการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบงาน การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างชัดเจนในการมอบหมายงาน และควรให้ความ ครอบคลุมถึงครูทุกชั้นเรียนที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนนั้น ๆ ด้วย
- 5) ผู้บริหารต้องใช้ระบบทีมงานและเครือข่ายในระดับโรงเรียนและชุมชน
- 6) ผู้บริหารควรให้ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานด้าน การเรียนร่วมเป็นกรณีพิเศษ
- 7) การจัดทำหรือจัดให้มีแผนงาน โครงการเพื่อเป็นแนวการดำเนินงาน เรียนร่วมภายในโรงเรียน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญโดยบรรจุในแผนปฏิบัติการ โดยจัดทำเป็น โครงการระยะยาวและเป็นโครงการต่อเนื่อง ควรตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาท ในการจัดการศึกษาด้วยเพื่อให้เห็นความสำคัญและเพื่อการสนับสนุนด้านงบประมาณอีกทางหนึ่งด้วย
- 8) ครูและบุคลากรในโรงเรียนที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วม ต้องได้รับความรู้ที่เกี่ยวกับประเภทความพิการ และแนวการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนแต่ละประเภท
- 9) ครูควรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านจิตวิทยาในการดูแลและจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 10) โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์และพบปะผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ เพื่อให้รับรู้สภาพปัญหาของเด็ก ความต้องการในการช่วยเหลือและควรให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงวิธีการดูแล พัฒนาบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ

11) ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องยอมรับศักยภาพและความแตกต่างของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ไม่เหมือนนักเรียนทั่วไป จะทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความสุขในการมาเรียน

12) ครูต้องใกล้ชิดกับนักเรียนเพื่อการสังเกตพฤติกรรม แล้วนำมาวางแผนในการช่วยเหลือด้านการจัดการศึกษาเป็นรายบุคคล

13) ครูต้องมีความรู้ถึงวิธีการสอน และใช้วิธีการสอนที่แตกต่างไปจากนักเรียนทั่วไปเช่น การใช้เกมส์ในการเรียนการสอน อีกทั้งยังควรปรับวิธีการสอน การให้งานที่มีความยากง่ายที่ต่างกันกับเด็กปกติทั่วไป

14) ครูจัดเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปให้มีความรู้เรื่องนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันมีความเข้าใจเรื่องบุคลิกภาพ อารมณ์ และความต้องการในการดูแลช่วยเหลือ

15) การให้ความรู้แก่นักเรียนทั่วไปเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง โดยครูควรส่งเสริมในรูปแบบกิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมที่ทำงานเป็นทีม โดยให้เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เด็กทั้งสองกลุ่มมีความเข้าใจและมีประสบการณ์ตรงในการอยู่ร่วมกัน

16) ครูควรสอดแทรกความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ในการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระ

17) ครูส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อเตรียมให้นักเรียนเข้าอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

18) ครูควรจัดให้มีกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปให้บ่อยครั้ง โดยละเว้นกิจกรรมการแข่งขันที่มีผลแพ้ชนะ

19) ครูจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มองเห็นคุณค่าของตัวเอง เพื่อให้เพื่อน ๆ เกิดการยอมรับในศักยภาพที่แตกต่าง จะทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะทำให้มีความมั่นใจในการเข้าสังคมมากยิ่งขึ้น

20) ครูควรจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนและภายในบริเวณโรงเรียน ไว้เป็นเครื่องมือในการปรับพฤติกรรมเด็กและเพื่อการผ่อนคลายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.1.3 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

แนวทางในการแก้ปัญหา

1) ผู้บริหารต้องให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้กับครู

ทั้งโรงเรียนและควรให้ความรู้แก่พี่เลี้ยงเด็กพิการด้วย เพื่อการช่วยเหลือครูผู้สอนในการพัฒนา
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจะต้องดำเนินการประชุมผู้ปกครองเพื่อลงนามในแผน IEP อย่างจริงจัง

2) บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนทุกคนต้องมีความตระหนักว่า ครูพี่เลี้ยง
ไม่ใช่บุคลากรหลักในการจัดทำแผน IEP จะต้องมีบทบาทเพียงเป็นผู้มีส่วนร่วมในการรับรู้ และทางโรงเรียน
อาจจะให้ร่วมแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเท่านั้น

3) ผู้บริหารโรงเรียนควรประชุมผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมกัน
จัดทำแผน IEP และทางโรงเรียนควรแจ้งพัฒนาการของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อเป็นข้อมูล
ในการให้ความร่วมมือในการพัฒนาบุตรหลาน

4) ครูควรจัดทำ IEP ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความบกพร่อง
ของเด็กแต่ละคน และพัฒนาผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ใน IEP

5) ครูควรใช้การเทียบเคียงเกณฑ์การให้คะแนนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
โดยกำหนดแนวการให้คะแนนอย่างชัดเจน ประกาศให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบโดยทั่วกัน

6) ครูควรจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามพัฒนาการในแต่ละด้าน
ของนักเรียนตามที่ระบุไว้ในแผน IEP ต่อผู้บริหาร โรงเรียน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครอง
กรรมการสถานศึกษา และรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่ โดยครูผู้รับผิดชอบต้องรายงานผลการพัฒนา
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ผู้บริหารควรกำกับให้มีการรายงานผล
ต่อผู้ปกครองอย่างเอาใจใส่

7) ผู้บริหารและครูเน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน
เพื่อพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้านของบุตรหลานของตนเอง และควรมีการสื่อสารทั้งสองทางระหว่างผู้ปกครอง
และโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อความร่วมมือในการจัดทำแผน IEP

8) ผู้บริหารและครูต้องสร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม
ในการดูแลบุตรหลาน และควรแจ้งพัฒนาการของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพื่อเป็นข้อมูลในการ
ร่วมมือในการพัฒนา

3.2 ด้านสภาพแวดล้อม

3.2.1 สภาพปัญหาการจัดสภาพอาคารเรียนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
ความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่เรียนร่วมในโรงเรียน

3.2.2 แนวทางในการแก้ปัญหา

1) ครูควรปรับและจัดสภาพห้องเรียน จัดให้มีมุมต่าง ๆ ภายในห้องเรียน
ให้เหมาะกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมแต่ละประเภทที่เข้า
เรียนร่วมในชั้นเรียนนั้น ๆ

2) ผู้บริหารควรจัดสภาพห้องน้ำ ห้องส้วม ให้มีจำนวนเพียงพอ โดยรูปแบบสภาพห้องน้ำต้องมีความเหมาะสม สอดคล้อง และเอื้อกับประเภทความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่เข้ารับการเรียนร่วมในโรงเรียน โดยอย่างน้อยที่สุดควรมีสัก 1 ที่นั่งที่เป็นแบบชักโครก ซึ่งข้างผนังควรมีราวจับและมีทางลาดเพื่อเข้าถึงห้องน้ำ

3) ผู้บริหารและครูควรพัฒนาสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้มีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่เข้าเรียนร่วมเช่น การปรับใช้บริเวณ โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ ใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน ใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนเช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด โรงอาหาร อาคารประชุม เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอาคารสถานที่และห้องเสริมวิชาการ

4) ผู้บริหารควรมีการจัดสรรและจัดหางบประมาณทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อเอื้อประโยชน์ในการได้รับสนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อหารายได้สนับสนุนสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนร่วม

5) ครูควรจัดตารางสอนเสริมและรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้สถานที่เช่น การเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง การใช้แหล่งเรียนรู้โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนควรใช้ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3.1 สภาพปัญหาการปรับหลักสูตรเพื่อเอื้อในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.3.2 แนวทางการแก้ปัญหา

1) ผู้บริหารและครูควรจัดให้มีการปรับหลักสูตรจากหลักสูตรปกติทั่วไปให้เป็นหลักสูตรเฉพาะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยแยกจากหลักสูตรเด็กปกติทั่วไปอย่างชัดเจน แต่จะต้องให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรเด็กปกติ และมีความยืดหยุ่นสูงเพื่อการวางแผนและการวางแผนเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามสภาพที่ต้องการจำเป็นพิเศษ และเพื่อเอื้อต่อการจบหลักสูตร

2) ครูจะต้องปรับวิธีการวัด การประเมินผลการเรียน และมีการปรับเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่แตกต่างจากเด็กทั่วไปให้มีความสอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียนเป็นรายบุคคล และต้องทำการวัดและประเมินในสิ่งที่กำหนดการพัฒนาไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงอย่างแท้จริง และทางโรงเรียนจะต้องจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษขึ้นมาใช้เสมือนอย่างที่กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของเด็กทั่วไป

3) ครูจะต้องปรับทั้งข้อสอบ วิธีการสอบ ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ด้วยเกณฑ์ตัดสินที่แตกต่างจากนักเรียนทั่วไป

4) กรรมการสถานศึกษาต้องได้รับความรู้เรื่องการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน

5) ครูควรได้รับการติดตาม นิเทศ ตรวจสอบ เพื่อการช่วยเหลือด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจากผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

3.4 ด้านเครื่องมือ

3.4.1 สภาพปัญหาในการจัดผลิตสื่อ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องตามที่ระบุไว้ในแผน IEP

3.4.2 แนวทางการแก้ปัญหา

1) ครูควรจัดทำสื่อต้นแบบ เพราะถ้ามีสื่อที่เป็นต้นแบบแล้วครูสามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ และเพื่อเป็นการลดปัญหาเรื่องงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ

2) ผู้บริหารต้องสนับสนุนงบประมาณและให้ความสำคัญกับการผลิตสื่อต้นแบบ

3) ครูควรแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการผลิตสื่อที่สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องและความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนในความรับผิดชอบ

4) ครูควรมีสื่อเพื่อการเรียนรู้ให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพความบกพร่อง และตรงกับความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

5) สำนักงานเขตพื้นที่และผู้บริหาร โรงเรียนควรมีการจัดการอบรมครู ให้ความรู้แก่ครูด้านการผลิตและใช้สื่อ ทั้งที่เป็นสื่อทำมือและสื่อที่เป็นเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

6) ผู้บริหารและครูควรจัดให้มีสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จัดให้มีสื่อในห้องเสริมวิชาการ ครูควรแสวงหาความรู้ด้านการใช้สื่อเพื่อนำมาปรับใช้และนำมาจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน มีการจัดเก็บรวบรวมสื่อของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีทะเบียนคุมสื่อ จัดทำคู่มือการใช้สื่อ การรายงานความก้าวหน้า ในการใช้สื่อของนักเรียนเป็นรายบุคคล

7) กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนควรมีความหลากหลายและเหมาะสมตามสภาพแห่งความบกพร่องของแต่ละคน และควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน และภายนอกโรงเรียน

8) ผู้บริหารควรจัดทำและจัดให้มีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้ครอบคลุมถึงกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเป็นแนวการดำเนินงานเรียนร่วมภายในโรงเรียนในทุกโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วม มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ โดยกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

9) ผู้บริหารควรนำเครือข่ายการเรียนร่วมมาใช้ในระบบบริหารจัดการเรียนของโรงเรียน โดยควรจัดให้มีเครือข่ายการเรียนร่วมเน้นครูผู้สอนและครูพี่เลี้ยงให้มีการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ

10) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนควรจัดสรรและจัดหาบุคลากรทางการศึกษาพิเศษให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรให้มีการบรรจุเป็นข้าราชการในสาขาวิชาเอกการศึกษาพิเศษ เพื่อให้แต่ละโรงเรียนมีบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษเพียงพอ ควรกำหนดอัตราพี่เลี้ยงเด็กพิการต่อจำนวนเด็กที่ต้องดูแลและต่อประเภทความพิการ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส ครั้งนี้พบประเด็นที่น่าสนใจ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดจากการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเห็นว่ามีความปัญหาหนักที่สุดคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือด้านนักเรียนและด้านเครื่องมือ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ส่วนด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเห็นว่ามีความปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความรู้หรือผ่านการอบรมเรื่องการจัดการเรียนร่วม หรือองค์ความรู้ทางการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ซึ่งเป็นการโยกย้ายสถานที่ทำงานเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ร้าย หรือเป็นการย้ายด้วยเหตุผลอื่น ๆ ทั้งการเปลี่ยนสถานที่ทำงานภายในสำนักงานเขตพื้นที่เดียวกันและต่างเขตพื้นที่ โดยที่ผู้มารับงานการจัดการเรียนร่วมยังไม่มี ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการเรียนร่วม จึงอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติงาน ประสบกับสภาพปัญหาในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน

ซึ่งสอดคล้องกับผลการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั่วประเทศ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 2-3) พบว่าการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการทุกประเภทในโรงเรียนเรียนร่วมยังไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละคน และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจา ชลธารันนท์ (2546: 2) ที่กล่าวว่าปัจจุบันแม้ว่าโรงเรียนจะดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการแล้วก็ตาม แต่ก็ยังพบปัญหาที่เกิดขึ้นนั่นคือ โรงเรียนทั่วไปยังขาดความรู้ และขาดทักษะในการบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายการจัดการเรียนร่วม บุคลากร หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และงบประมาณ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ญัฐกฤตา ไพศาลสมบัติ (2543: บทคัดย่อ) การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมระดับอนุบาลใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาด้านการบริหารพบว่า โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายได้ทั้งหมด บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความสามารถและทักษะในการสอน และจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ขาดงบประมาณในการปรับสภาพแวดล้อม และให้บริการเครื่องมือ สื่อ และอุปกรณ์ การนิเทศและติดตามผลยังทำได้ไม่เต็มที่ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนยังมีน้อย ส่วนปัญหาการจัดการจัดการเรียนการสอนคือขาดเอกสารที่เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดการจัดการเรียนการสอน ขาดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม

2. จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ และประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมใน โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นว่ามีสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมใน โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมแตกต่างกันและพบว่า ประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษมีความสำคัญต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมใน โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส โดยผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษน้อยกว่า 1 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษตั้งแต่ 1-5 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมที่มีระดับการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษที่ต่างกัน จากตัวแปรดังกล่าวไม่สามารถที่จะเป็นปัจจัยที่จะบอกได้ว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมใน โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส ต่างกัน ซึ่งทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารและครูซึ่งเป็นผู้ที่จะต้องรับนโยบายและต้องปฏิบัติพร้อมทั้งต้องดำเนินการตามนโยบาย ด้านการจัดการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส รวมทั้งจากการที่ได้รับความรู้ความเข้าใจถึงกฎหมายและระเบียบ สิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่อยู่ในวัยเรียน รวมถึง การได้รับการอบรม พัฒนาจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาถึงเรื่องการจัดการเรียนร่วม การได้รับข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ วารสารต่าง ๆ และที่สำคัญ การมีจิตสาธารณะ ความมีเมตตา กรุณา ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษานั้น ๆ ที่มีต่อ นักเรียน ผู้ปกครองและต่อชุมชนในการจัดการศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้นระดับการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษที่ต่างกันเกี่ยวกับความคิดเห็นของสภาพปัญหา ที่เกิดจากการเรียนร่วม ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ที่ได้ศึกษาและมี วัตถุประสงค์ในลักษณะเดียวกัน เช่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สชาสิริ วัชรานุกฤษ (2553: 17) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างเซท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดสงขลา ซึ่งผลการวิจัยยังพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มี เพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง ประเภทต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมไม่แตกต่างกัน อีกทั้งยัง สอดคล้องกับสมศรี พนมวิจิตร (2546: 89-91) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนที่จัด การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับ การศึกษาต่างกัน และจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างกัน มีปัญหา การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน

ส่วนความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส ด้านสภาพแวดล้อมของผู้บริหารและครู ที่มีประสิทธิภาพการทำงานด้านการศึกษาพิเศษต่างกัน โดยผู้ที่มีประสิทธิภาพการทำงานด้านการศึกษาพิเศษ น้อยกว่า 1 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

แตกต่างจากผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษ ตั้งแต่ 1-5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาพิเศษ 10 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้จะเป็นเพราะผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาพิเศษ น้อยกว่า 1 ปี อาจจะมีอายุตัวน้อยด้วย จึงทำให้มีผลต่อการแสวงหาความรู้ วิทยาการ แนวคิด แนวปฏิบัติของการจัดการศึกษาพิเศษ การเปิดใจรับวิทยาการใหม่ ๆ การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนเปลี่ยนการสอน ตลอดจนการดูแลให้ความช่วยเหลือเป็นรายบุคคลตามสภาพความบกพร่อง ตามหลักในการจัดการศึกษาพิเศษ ทั้งยังมองเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและตัวบุคคล ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และอาจจะเนื่องมาจากได้รับการอบรม การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ ให้เข้าใจถึงการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 94) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นบุคคลสำคัญในชีวิตเด็ก ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู บุคลากรอื่นในโรงเรียน โดยให้ผู้บริหาร โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมดังนี้ จัดประชุมบุคลากรทุกคนในโรงเรียน เพื่อให้รับรู้ว่าโรงเรียนได้ดำเนินการ โครงการเรียนร่วมและจะดำเนินการอย่างไรบ้าง สร้างบรรยากาศการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนรับรู้และร่วมมือกันดูแล ช่วยเหลืออย่างถูกวิธี จัดให้มีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอกร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ โครงการให้บุคลากรทุกคนและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม และยังมีความสอดคล้องกับ Grenott, Staub, Peck & Schwartz, n.d.; cited in Debbie, (1998, 102 อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ พุเกษม, 2551: 75) พบว่าบรรยากาศในการเรียนร่วมก่อให้เกิดประโยชน์กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติที่มีความสำคัญ 3 ประการคือ 1) ความอบอุ่นและมีมิตรภาพ 2) การพัฒนาทางด้านสังคมและการรู้จักตนเอง 3) การพัฒนาบุคลิกภาพ

3. สำหรับแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมพบว่า

ด้านนักเรียน ควรส่งเสริมนักเรียนทั่วไปให้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และเสริมทักษะทางวิชาการตามศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประเมินตามสภาพจริง จัดให้มีหลักสูตรสำหรับนักเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท ครูต้องมีความรู้ มีเครื่องมือ และใช้จิตวิทยาในการดูแลและจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ สร้างความตระหนัก สร้างเจตคติที่ดีให้ขวัญและกำลังใจ

แก่บุคลากรในโรงเรียนในการปฏิบัติงานด้านการเรียนร่วม โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์และพบปะผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความร่วมมือในการช่วยเหลือดูแลบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ

ด้านสภาพแวดล้อม ควรจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ใช้ห้องปฏิบัติการบริเวณโรงเรียนเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และเพื่อการพักผ่อนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ด้านการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันให้มากที่สุด โดยใช้เทคนิค วิธีการ และสื่อการสอนที่หลากหลาย โดยละเว้นกิจกรรมการแข่งขันที่มีผลแพ้ชนะ ปรับวิธีการสอนโดยคำนึงถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น เช่น การให้งานที่มีความยากง่าย การประเมินผลการเรียนหรือการร่วมกิจกรรม ควรใช้วิธีการและเกณฑ์ที่ต่างกับเด็กทั่วไป โดยให้สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียนเป็นรายบุคคล และควรจัดให้มีห้องเสริมทักษะทางวิชาการ ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาพิเศษ ควรกำกับให้มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของเด็กแต่ละคนอย่างจริงจัง ใช้การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้มีการรายงานความก้าวหน้า มีการส่งต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ควรทำสมุดรายงานผลการเรียนเป็นพิเศษ โดยระบุจุดเด่น จุดด้อยที่เด็กควรได้รับการพัฒนาอย่างชัดเจน

ด้านเครื่องมือ ให้มีการจัดทำนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน โครงการ โดยให้ครอบคลุมถึงกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จัดให้มีเครือข่ายการเรียนร่วมที่เข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เห็นว่ามีสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนจึงควรพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา เช่น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดแยกคัดกรอง เทคนิคการสอน การจัดการชั้นเรียน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การวัดและประเมินผลโดยวิธีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงานด้านการจัดการเรียนร่วม

2. ควรจัดอบรมให้ผู้บริหารและครูทั้งโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างชี้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเครื่องมือ เพราะทุกคนจะได้รับทราบถึงแนวทางวิธีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3. นำแนวทางที่ได้จากการแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียนร่วมในแต่ละด้านของโครงสร้างซีทที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานด้านการเรียนร่วม ดังนี้

3.1 ด้านนักเรียน

3.1.1 ผู้บริหารควรปฏิบัติดังนี้

- 1) ต้องมีความรู้ในเรื่องการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 2) ต้องเห็นความสำคัญ มีเจตคติที่ดี และมีความตระหนักในการปฏิบัติงานตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษา และตามนโยบายของหน่วยงานในเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ และถือเป็นนโยบายหลักของโรงเรียนที่ทำให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง
- 3) ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งโรงเรียนให้มีความรู้เรื่องการจัดการเรียนร่วม
- 4) มีคำสั่งในการมอบหมายงาน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างชัดเจน และครอบคลุมถึงบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนทุกคน
- 5) จัดให้มีและใช้ระบบเครือข่ายในระดับโรงเรียนและชุมชน
- 6) จัดให้มีแผนงาน โครงการระยะยาว และเป็นโครงการต่อเนื่อง โดยบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวการดำเนินงานเรียนร่วมภายในโรงเรียน
- 7) กำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการเรียนร่วมอย่างชัดเจนเพื่อให้เห็นความสำคัญ และเพื่อการสนับสนุนด้านงบประมาณอีกทางหนึ่งด้วย
- 8) จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
- 9) สร้างความสัมพันธ์และพบปะผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้รับรู้สภาพปัญหาของบุตรหลาน และสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงวิธีการดูแล พัฒนาคูทรหลานร่วมกับทางโรงเรียน

3.1.2 ครูควรปฏิบัติดังนี้

- 1) ควรพัฒนาองค์ความรู้ตนเองด้านจิตวิทยาในการดูแลและจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

- 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องยอมรับศักยภาพและความแตกต่างของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งจะส่งผลต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความสุขในการมาเรียน
- 3) ต้องใกล้ชิดกับนักเรียนเพื่อการสังเกตพฤติกรรม แล้วนำมาวางแผนในการช่วยเหลือด้านการจัดการศึกษาเป็นรายบุคคล
- 4) ต้องมีความรู้ถึงวิธีการสอน ใช้วิธีการสอนที่แตกต่างไปจากนักเรียนทั่วไป และควรปรับวิธีการสอน การให้งานที่มีความยากง่าย ที่ต่างกันกับเด็กปกติทั่วไป
- 5) จัดเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปให้มีความรู้เรื่องนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันมีความเข้าใจเรื่องบุคลิกภาพ อารมณ์ และความต้องการความช่วยเหลือ และปฏิบัติตนต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งควรส่งเสริมในรูปแบบกิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมที่ทำงานเป็นทีม โดยให้เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เด็กทั้งสองกลุ่มมีความเข้าใจและมีประสบการณ์ตรงในการอยู่ร่วมกัน
- 6) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละคน และพัฒนานักเรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
- 7) สอดแทรกความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ในการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระ
- 8) จัดให้มีกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไป ให้มีความถี่มากขึ้นตามความเหมาะสม โดยละเว้นกิจกรรมการแข่งขันที่มีผลแพ้ชนะ
- 9) จัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มองเห็นคุณค่าของตัวเอง เพื่อให้เพื่อน ๆ เกิดการยอมรับในศักยภาพที่แตกต่าง จะทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทำให้มีความมั่นใจในการเข้าสังคมมากยิ่งขึ้น
- 10) จัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนและภายในบริเวณโรงเรียน เพื่อเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งในการปรับพฤติกรรมเด็ก และเพื่อการผ่อนคลายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- 11) ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อเตรียมให้นักเรียนเข้าอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข
- 12) แข็งขันพัฒนาการของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อเป็นข้อมูลในการให้ความร่วมมือในการพัฒนานักเรียน
- 13) จัดทำรายงานความก้าวหน้าตามพัฒนาการในแต่ละด้านของนักเรียนตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลต่อผู้บริหาร โรงเรียน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.1.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติดังนี้

- 1) ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการพัฒนาบุคลากร
- 2) มีทัศนคติและสัมพันธภาพที่ดีกับทางโรงเรียน

3.2 ด้านสภาพแวดล้อม

3.2.1 ผู้บริหารควรปฏิบัติดังนี้

1) ควรจัดสภาพห้องน้ำ ห้องส้วม ให้มีจำนวนเพียงพอ โดยรูปแบบสภาพห้องน้ำต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องและเอื้อกับประเภทความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่เข้ารับการเรียนร่วมในโรงเรียน โดยอย่างน้อยที่สุดควรมีสัก 1 ที่นั่งที่เป็นแบบชักโครก ซึ่งข้างผนังควรมีราวจับและมีทางลาดเพื่อเข้าถึงห้องน้ำ

2) จัดให้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้มีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่เข้าเรียนร่วม เช่น การปรับใช้บริเวณโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ ใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน ใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด โรงอาหาร อาคารประชุม เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาคารขาดแคลนอาคาร สถานที่ และห้องเสริมวิชาการ

3) จัดสรรและจัดหางบประมาณทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อการได้รับสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนร่วม

3.2.2 ครูควรปฏิบัติดังนี้

1) ปรับและจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน โดยจัดให้มีมุมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้เหมาะกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทที่เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนนั้น ๆ

2) จัดตารางสอนเสริมและรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้สถานที่ เช่น การเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง การใช้แหล่งเรียนรู้โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนควรใช้ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

3.2.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติดังนี้

- 1) ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมการจัดสภาพแวดล้อม
- 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าร่วมพัฒนาศักยภาพนักเรียน และเอื้อสถานที่เพื่อการเรียนรู้

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3.1 ผู้บริหารควรปฏิบัติดังนี้

1) จัดให้มีการดำเนินการปรับหลักสูตรจากหลักสูตรปกติทั่วไปให้เป็นหลักสูตรเฉพาะของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยแยกจากหลักสูตรเด็กปกติทั่วไปอย่างชัดเจน แต่จะต้องให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรของนักเรียนปกติทั่วไป และควรให้มีความยืดหยุ่นสูง เพื่อประโยชน์ในการวางแผน และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามสภาพที่ต้องการจำเป็นพิเศษ และเพื่อเอื้อต่อการจบหลักสูตร

2) จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ขึ้นมาใช้เสมือนอย่างที่กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของนักเรียนปกติทั่วไป

3.3.2 ครูควรปฏิบัติดังนี้

1) ปรับวิธีการวัด การประเมินผลการเรียนให้แตกต่างจากนักเรียนปกติทั่วไป โดยให้มีความสอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียนเป็นรายบุคคล และต้องทำการวัดและประเมินในสิ่งที่กำหนดการพัฒนาไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

2) ใช้วิธีการวัด ประเมินผลตามสภาพจริงอย่างแท้จริง

3) ปรับทั้งข้อสอบ วิธีการสอบตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนด้วยเกณฑ์ตัดสินที่แตกต่างจากนักเรียนปกติทั่วไป

3.3.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติดังนี้

1) กรรมการสถานศึกษาต้องมีความรู้เรื่องการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2) สำนักงานเขตพื้นที่และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ควรติดตาม นิเทศ ตรวจสอบครูและสถานศึกษา เพื่อการช่วยเหลือด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.4 ด้านเครื่องมือ

3.4.1 ผู้บริหารควรปฏิบัติดังนี้

1) สนับสนุนงบประมาณและให้ความสำคัญกับการผลิตสื่อต้นแบบ

2) ควรจัดทำและจัดให้มีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้ครอบคลุมถึงกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเป็นแนวการดำเนินงานเรียนร่วมภายในโรงเรียนในทุกโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วม มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบโดยกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

3) นำเครือข่ายการเรียนร่วมมาใช้ในระบบบริหารจัดการเรียนของโรงเรียน เน้นครูผู้สอนและครูพี่เลี้ยงให้มีการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ

3.4.2 ครูควรปฏิบัติดังนี้

1) จัดทำสื่อต้นแบบ เพราะถ้ามีสื่อที่เป็นต้นแบบแล้วครูสามารถนำมาใช้ในการผลิตสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ และเพื่อเป็นการลดปัญหาเรื่องงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ

2) แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการผลิตสื่อที่สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องและความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนในความรับผิดชอบ

3) จัดให้มีสื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสม และเพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จัดให้มีสื่อในห้องเสริมวิชาการ ครูควรแสวงหาความรู้ด้านการใช้สื่อเพื่อการนำมาปรับใช้และนำมาจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน มีการจัดเก็บที่เป็นระบบ ระเบียบ มีทะเบียนคุมสื่อ จัดทำคู่มือการใช้สื่อ รายงานความก้าวหน้าในการใช้สื่อของนักเรียนเป็นรายบุคคล

4) กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนควรมีความหลากหลายและเหมาะสมตามสภาพแห่งความบกพร่องของแต่ละคน และควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนและภายนอกโรงเรียน

3.4.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติดังนี้

1) สำนักงานเขตพื้นที่และผู้บริหารโรงเรียนควรมีการจัดการอบรมครูให้ความรู้แก่ครูด้านการผลิต และใช้สื่อทั้งที่เป็นสื่อทำมือและสื่อที่เป็นเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหาร โรงเรียนควรจัดสรร และจัดหาบุคลากรทางการศึกษาพิเศษให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรให้มีการบรรจุเป็นข้าราชการในสาขาวิชาเอกการศึกษาพิเศษ เพื่อให้แต่ละโรงเรียนมีบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษเพียงพอ ควรกำหนดอัตราพี่เลี้ยงเด็กพิการต่อจำนวนเด็กที่ต้องดูแลและต่อประเภทความพิการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลสำเร็จจากการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้านตามโครงสร้างซีทและการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนทั่วไป เพื่อเอื้อต่อผู้ที่มีความบกพร่องในวัยเรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตผ่านการวางแผนและการทำงาน ความร่วมมือเป็นทีมและระบบเครือข่ายให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตามความสามารถและตามความถนัดเป็นรายบุคคล โดยที่มีองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันให้ความช่วยเหลือ ดูแลและอำนวยความสะดวก

2. ควรมีการศึกษาผลจากการปฏิบัติงานตามโครงสร้างซีทในด้านอื่น ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะวิชาการให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับสิ่งที่จะพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล ตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

3. ควรมีการศึกษาผลจากการปฏิบัติงานตามโครงสร้างซีท จากผู้ปฏิบัติงาน จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาและพัฒนาบุตรหลาน

